

απόψεις

Η δημοσιοποίηση της λίστας των μεγαλοφειλετών του ελληνικού δημοσίου

Δόθηκε, προ ημερών, στη δημοσιότητα επικαιροποιημένη (9.8.2017) λίστα «μεγαλοφειλετών» φυσικών προσώπων, με βεβαιωμένες και μη ρυθμισμένες οφειλές άνω των 150.000 ευρώ και σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου.

Για το ζήτημα της δημοσιοποίησης των ονομάτων έχουμε στο Δ.Φ.Ν. ασχοληθεί στο παρελθόν, διατυπώνοντας επιφυλάξεις σχετικά με τη συνταγματική ανοχή της πρακτικής αυτής¹. Πέραν, όμως, της συζήτησης για την τυχόν ουσιαστική παραβίαση ή όχι ατομικών δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων που περιλαμβάνονται στις σχετικές λίστες, καιρός είναι να συζητήσουμε για τα περιεχόμενα της λίστας, ιδίως τις οφειλές και τους οφειλέτες που περιλαμβάνονται σε αυτή, καθώς και τις πιθανότητες του ελληνικού δημοσίου να εισπράξει τα βεβαιωμένα σε αυτή ποσά.

Στη λίστα έχουν περιληφθεί 6.225 ονόματα με συνολικά βεβαιωμένα χρέη 19.693 δις ευρώ (κύρια οφειλή και προσαυξήσεις) ποσό που αντιστοιχεί περίπου σε ποσοστό 10% του Α.Ε.Π. της χώρας. Ως μεγαλύτερος οφειλέτης εμφανίζεται φυσικό πρόσωπο που κατά τα πορίσματα της δικαστικής διερεύνησης της υπόθεσης του, πρωτοστάτησε με την ιδιότητα του λογιστή σε παράνομες επιστροφές Φ.Π.Α., με αιτούσες για την επιστροφή δήθεν εξαγωγικές εταιρείες, χωρίς όμως ουσιαστική δραστηριότητα. Χαρακτηριστικό είναι ότι η συνολική οφειλή του φυσικού αυτού προσώπου ξεπερνά το 1,2 δις ευρώ, ενώ οι σε βάρος του ποινές συνολικά αθροισόμενες ξεπερνούν τα 200 χρόνια κάθειρξης. Στο νούμερο 2 της ίδιας λίστας, βρίσκεται φυσικό πρόσωπο εμπλεκόμενο στην ίδια τεχνητή μεθόδευση, με οφειλή άνω των 400.000.000 ευρώ. Στο νούμερο τρία της λίστας (350.000.000 ευρώ), περιλαμβάνεται φυσικό πρόσωπο που εμπλέκεται σε μεθόδευση επιστροφών φόρων, λόγου και πάλι εξαγωγών αγαθών σε γειτονική χώρα με οφειλή. Από το σύνολο δε των 6.225 ονομάτων, τα 2.327 φαίνεται να οφείλουν ποσά άνω των 1.000.000 ευρώ. Συγκρίνοντας, τέλος, τη λίστα αυτή με τη δημοσιευθείσα στο παρελθόν αντίστοιχη λίστα, παρατηρούμε αφενός ότι περιλαμβάνονται τα ίδια περίπου ονόματα στις στήλες υψηλών οφειλών και αφετέρου ότι αυξάνονται τόσο τα επιμέρους ανά πρόσωπο (και προφανώς λόγω προσαυξήσεων μη εξυπηρετήσης τους) όσο και το συνολικό ποσό οφειλών.

¹ Βλ. ΔΦΝ 2011, σελ. 1539 για τη Γνωμοδότηση 4/2011 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και άρθρο Στ. Παπαδημητρίου – Κ. Μηλιάρη για την αντισυνταγματικότητα της δημοσιοποίησης ονομάτων των φορολογούμενων στο ΔΦΝ 2011, σελ. 467.

Από τα ανωτέρω, μπορούμε να διαπιστώσουμε τη δυσκολία του ελληνικού δημοσίου να εξασφαλίσει την αποτελεσματική αποπληρωμή των βεβαιωμένων οφειλών. Είναι προφανές ότι η βεβαίωση τέτοιας τάξης ποσών, που συνιστούν ιδίως αποτέλεσμα εγκληματικής δραστηριότητας, δεν πρόκειται να ολοκληρωθεί με την επιτυχή είσπραξη τους. Είναι ακόμη προφανές ότι, προκειμένου να στηθεί τέτοιου μεγέθους απάτη σε βάρος του ελληνικού δημοσίου δεν αρκεί το εγκληματικό σχέδιο κάποιων ιδιωτών, αλλά χρειάζεται και η κρατική ολιγωρία ή ακόμη χειρότερα και η εγκληματική συμμετοχή του φορολογικού μηχανισμού.

Έτσι, ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος για την πρόαψη του ταμειακού συμφέροντος του δημοσίου και τελικά για την αποτελεσματική κάλυψη των κρατικών δαπανών δεν είναι η χρησιμοποίηση του κατασταλτικού μηχανισμού βεβαίωσης οφειλών ούτε και τα υπέρογκα ποσά προσουδήσεων. Άλλωστε, ούτε οι εξοντωτικές ποινές (κάθειρξη) είναι ικανές να γεμίσουν τα δημόσια ταμεία. Αντίθετα, ο μόνος τρόπος να προφυλαχθεί το δημόσιο από τους εγκληματίες που επιχειρούν να το εξαπατήσουν είναι η πρόληψη. Και πρόληψη σημαίνει καταρχήν έγκαιρη διασταύρωση στοιχείων. Για να αιτηθεί κάποιος επιστροφής ΦΠΑ λόγω εξαγωγών, είτε θα πρέπει πράγματι να προβεί σε υλικές πράξεις εξαγωγής είτε θα πρέπει κάποιος να ολιγορήσει κατά τη διαπίστωση της υλικής πράξης της εξαγωγής ή ακόμη χειρότερα θα πρέπει κάποιος ψευδώς να βεβαιώσει ότι πράγματι αγαθά εξήχθησαν. Ακόμη και στις υποθέσεις καρουσέλ, από κάπου, από κάποια τοποθεσία και σε κάποια κοινοτική χώρα καταρχήν δέθενται ει-σάγονται, μετακινούνται ή παραδίδονται αγαθά.

Τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα και το επίπεδο συνεργασίας στο ευρωπαϊκό έδαφος για την παρακολούθηση των υποκειμένων σε καθεστώς ΦΠΑ συναλλαγών έχουν βελτιωθεί σημαντικά. Τόσο, σημαντικά, ώστε πλέον να καθίσταται αρκετά ευχερής ο εντοπισμός παρατυπιών τόσο στα συνοδευτικά των αγαθών, έγγραφα όσο και στις καταχωρήσεις των συναλλαγών (εισορών, εκροών) στις οικείες δηλώσεις ΦΠΑ. Κατά συνέπεια, αυτό που χρειάζεται είναι αυξημένα αντανakλαστικά αντίδρασης σε χρόνο ικανό να εντοπίσει και σταματήσει τη φορολογική απάτη στη γέννησή της ή/και στα πρώτα της βήματα.

Είναι προφανές ότι η αντίδραση δέκα ή ακόμη και δεκαπέντε χρόνια μετά τη διάπραξη του εγκλήματος και η διενέργεια φορολογικού ελέγχου μετά από πολλαπλές παρατάσεις παραγραφής δεν δύνανται να παράξει κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα, στο πεδίο της είσπραξης δημοσίων εσόδων. Χιλιάδες υποθέσεις ΦΠΑ παραγράφονται ανέλεγκτες. Αλλά και για όσες τυχόν ελέγχονται μετά από χρόνια και για τις οποίες διαπιστώνεται η διενέργεια εγκληματικών ενεργειών σε βάρος του δημοσίου και τελικά σε βάρος όλων μας, η τυχόν βεβαίωση του υπεξαίρεθέντος και μη αποδοθέντος στο δημόσιο φόρου είναι άνευ αποτελέσματος. Ποιός ακριβώς θα καταβάλει τα βεβαιωθέντα, ο αλλοδαπός αχυράνθρωπος ή ο εγκληματίας-επιχειρηματίας, ο οποίος αν εντοπισθεί δικάζεται και φυλακίζεται;

Κατά συνέπεια και προκειμένου η δημοσίευση της λίστας των οφειλετών του δημοσίου, με τους μεγαλύτερους οφειλότες να είναι ήδη και αρκετά χρόνια έγκλειστοι στις φυλακές της χώρας, δεν μπορεί να αποδώσει ουσιαστικούς καρπούς, αν δεν συνδυαστεί με την επιτάχυνση και βελτιστοποίηση του προληπτικού μηχανισμού εντοπισμού της παραβατικής-εγκληματικής συμπεριφοράς, ιδίως με τη χρησιμοποίηση των ηλεκτρονικών μηχανισμών συγκέντρωσης εγκώριων και αλλοδαπών στοιχείων.

Ασπασία Μάλλιου